

LIBERTATEA RELIGIOASĂ – PARTE A CONCEPTULUI DE DEMNITATE UMANĂ ANALIZAT DIN PERSPECTIVĂ SACRĂ ȘI JURIDICĂ

Conf. univ. dr. Alina Livia NICU

*Universitatea din Craiova
nicu1940ion@gmail.com*

Abstract: Religious freedom – Part of the Concept of Human Dignity Analyzed from a Sacred and Juridical Perspective

The present work does wish to be a reflection upon the concept of human dignity in respect to the concept of religious freedom. The importance of this theme does reside within the fact itself that inside of whatever democratic society the aggregate of the liberties which have been currently enforced through a juridical procedure does indeed bring up the human ego towards the highlights. It therefore does become an imperative matter to deeply study upon the issue insofar the human ego by itself often does or not step into a contradiction with the concept itself of human dignity and as well if the religious freedom could or not be an appropriate mean able to ensure the respect of human dignity. In order to achieve this work we have made an equal use of the analysis of the currently enforced legal frame and of the discussion of biblical texts. Our line of argument is to sustain the importance of the religious freedom which could indeed ensure the respective statuses of normality and of good health for the currently existing social relationships.

Keywords: freedom of religion, human dignity, social relations, legislation

---

1. Determinări în alegerea temei

Demnitate. Iată un cuvânt cu care poate părea comod de operat pentru cei din generația mea, pentru că educația acestei generații a fost centrată pe a înscrie în conștiința învățăcelului ideea că întreaga istorie a poporului

român evidențiază curajul, spiritul de sacrificiu al înaintașilor noștri manifestate cu scopul de a prezenta lumii imaginea de popor demn și măreț a poporului român. Ni se vorbea despre demnitate atunci când era descrisă personalitatea regelui Decebal, ultimul rege al dacilor, cel care s-a jertfit pe altarul demnității, pentru a nu fi supus tratamentului degradant care era aplicat de romani conducătorilor popoarelor învinse cu scopul de a scoate în relief în fața poporului roman cât de măreți sunt conducătorii săi și armata romană.¹ Un exemplu de conduită demnă era aceea a domnitorului Mircea cel Bătrân, conduită descrisă impresionant de poetul nostru nepereche Mihai Eminescu în Scrisoarea III:

„La un semn deschisă-i calea și s-apropie de cort
Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port.
- Tu ești Mircea?
- Da-mpărate!
- Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini.
- Orice gând ai, împărate, și oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îți zic: Bine-ai venit!
Despre partea închinării însă, Doamne, să ne ierți;
Dar acu vei vrea cu oaste și război ca să ne cerți,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn și nouă de mila Măriei tale...
De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris și pentru noi,
Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război.”

Și continua șirul figurilor ilustre și demne din panteonul românesc: Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș... Aflam mai târziu că la 20 august 1968² „trupe sovietice și ale altor patru state membre ale Tratatului de la Varșovia: R.D.G, Polonia, Ungaria și Bulgaria, au pătruns în Cehoslovacia, pentru a pune capăt procesului de reforme inițiat de noua conducere ...” dar că „România nu numai că nu a participat la aceasta

1 Columna lui Traian cuprinde o frescă în care este înfățișată scena morții regelui Decebal, acesta fiind prezentat cum se sinucide tăindu-și gâtul cu un pumnal sub privirile ostașilor romani care îl înconjurau, iar istoricul roman Dio Cassius a consemnat, „3. Când a văzut Decebal că scaunul lui de domnie și toată țara sunt în mâinile dușmanului, că el însuși este în primejdie să fie luat prizonier, își curmă zilele.” (Dio Cassius – *Istoria Romană (LXVIII)*, LXVIII, 14, 3, [http://www.encyclopedia-dacica.ro/?operatie=subiect&locatie=izvoare_traduse&fisier=Dio_Cassius_Cocceianus_Lucius_-_Roma_istoria_\(68\)](http://www.encyclopedia-dacica.ro/?operatie=subiect&locatie=izvoare_traduse&fisier=Dio_Cassius_Cocceianus_Lucius_-_Roma_istoria_(68))), vizitat la 6 septembrie 2019).

2 *August 1968: România refuză să participe la invazia Cehoslovaciei*, https://adevarul.ro/news/societate/august-1968-romania-refuza-participa-invazia-cehoslovaciei-1_50adab4f7c42d5a66398f3dd/index.html, vizitat la 6 septembrie 2019.

invazie, dar a și condamnat-o prompt, în termeni vehemenți”, președintele Nicolae Ceaușescu rostind o „cuvântare în care a calificat pătrunderea trupelor celor cinci state socialiste în Cehoslovacia drept «o mare greșeală și o primejdie gravă»”.

Aceste exemple ne descopereau ca sens al cuvântului demnitate înțelesul de prestigiu care izvorăște din manifestarea simultană și corelată a respectului de sine și respectului față de ceilalți.

Reinstaurarea statului de drept și consacrarea în legislația națională a principiilor care guvernează orice societate democratică și a mecanismelor de implementare a acestora a pus în fața cetățeanului român o nouă provocare: o multitudine de drepturi și de libertăți pe care acesta să învețe a le exercita. Dintr-odată, orgoliul eului nostru a fost mângâiat cu norme juridice care îi dădeau posibilitatea de a alege în mult mai multe privințe. Astfel, relația dintre cetățeanul român și conceptul demnitate a dobândit noi valențe.

Aderarea României la Uniunea Europeană a pus în fața românilor o realitate de nevisat înainte de 1989: posibilitatea de a circula liber, doar cu actul de identitate, pe teritoriul Uniunii Europene. În plan intern, numeroase libertăți au pus cetățeanul în situația de a alege între mai multe atitudini posibile față de o anumită problemă. Astfel, spre exemplu, libertatea religioasă și predarea religiei în școli a pus părinții în situația de a putea decide prezența ori absența copiilor lor la ora de religie.

Toate aceste aspecte și multe altele au determinat alegerea de a scrie câteva idei referitoare la conceptul de demnitate umană raportat la cel de libertate religioasă.

2. Precizări terminologice

Din punct de vedere filologic, Dicționarul explicativ al limbii române³ definește pentru cuvântul demnitate următoarele accepțiuni: „**DEMNITĂȚE**, (2) *demnități*, s. f. 1. Calitatea de a fi demn, atitudine demnă (2); autoritate morală, prestigiu. ♦ Gravitate, măreție. 2. Funcție sau însărcinare înaltă în stat; rang. – Din lat. **dignitas**, **-atis** (după *demn*)”.

Din punct de vedere juridic, demnitate este un concept complex în care se regăsește atât înțelesul de „funcție sau însărcinare înaltă în stat”

3 Elaborat sub egida Academiei Române-Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998, p.276.

– în special în cazul în care se discută despre accepțiunea structurală a instituțiilor publice prin intermediul cărora acționează statul și despre principiul egalității de șanse și liberului acces la funcții publice – cât și înțelesul de „prestigiu”, ori de „calitatea de a fi demn”, aceste din urmă sensuri fiind temeiul reglementării unui ansamblu de drepturi și libertăți cetățenești la nivel național și la nivel comunitar, ori prin acte juridice normative aplicabile la nivel mondial.

În literatura de specialitate⁴ s-a exprimat opinia că demnitatea se referă la „onoarea, prestigiul, considerația, cinstea, stima, buna credință, probitatea, corectitudinea, onestitatea, respectul, prețuirea de care se bucură o persoană, adică integritatea ei morală, latura morală a personalității sale”, ceea ce înseamnă latura obiectivă⁵ a demnității morale. Acestui tip de demnitate i se adaugă latura subiectivă, constând în sentimentul de apreciere pe care îl simte fiecare om în raport cu el însuși, dar demnitatea are nu numai o componentă morală, ci și una fizică, aceea care se referă la corpul uman.

3. Demnitatea umană ca subiect de reglementare

Analizându-se cadrul legal, mai exact repere din legislația de referință, se poate observa că Organizația Națiunilor Unite în Declarația universală a drepturilor omului din 10 decembrie 1948 a dat acțiunii de recunoaștere a „demnității inerente tuturor membrilor familiei umane” statutul de componentă obligatorie a fundamentului „libertății, dreptății și păcii în lume”⁶.

În Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene primul titlu este intitulat „Demnitatea”, iar în preambul se precizează ca primă valoare fundamentală a Uniunii Europene demnitatea umană, aceasta fiind una dintre componentele totului indivizibil format din demnitate umană,

4 Corneliu Turianu, *Infrațiuni contra demnității persoanei*, Editura Științifică, București, 1974, pag. 18-21, citat de Liliana Rotaru-Maslo în studiul „Demnitatea – un element indispensabil al personalității umane”, Institutul de Stat de Relații Internaționale (din Republica Moldova), vol IV, pp.213- 226. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Demnitatea_un%20element%20indispensabil%20al%20personalitatii%20umane.pdf , vizitat la 8 septembrie 2019.

5 Loghin Octavian, Tudorel Toader, *Drept penal român: partea specială*, Editura Casa de editură și presă «Șansa» S.R.L., București, 1994, p.201.

6 *Declarația universală a drepturilor omului din 10 decembrie 1948*, Preambul, http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf, vizitat la 8 septembrie 2019.

libertate, egalitate și solidaritate⁷, ceea ce subliniază că demnitatea umană este în egală măsură un drept rădăcină pentru arborele drepturilor fundamentale. Structura acestui prin titlu, care începe prin a reglementa inviolabilitatea demnității umane și obligația legală de a o respecta și a proteja⁸, demonstrează că în viziunea legiuitorului comunitar de esența conceptului demnitate umană țin dreptul la viață⁹, dreptul la integritate al persoanei¹⁰, interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante¹¹ și interzicerea sclaviei și a muncii forțate¹².

Legea fundamentală din dreptul românesc – Constituția României – consacră recunoașterea demnității umane ca valoare socială fundamentală și afirmă garantarea ei în articolul 1¹³, iar în articolul 30 definește o limită până la care poate fi exercitată libertatea de exprimare. Această limită este tocmai respectarea demnității umane¹⁴.

Noul Cod civil al României în articolul 72 reglementează tocmai „Dreptul la demnitate” ca element component al Capitolului II – „Respectul datorat ființei umane și drepturilor ei inerente”, Secțiunea a 3-a, denumită „Respectul vieții private și al demnității persoanei umane”, precizând că „Orice persoană are dreptul la respectarea demnității sale” fiind „interzisă orice atingere adusă onoarei și reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75” din același act normativ.

---

7 *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, Preambul: „Popoarele Europei, stabilind între ele o uniune tot mai strânsă, au hotărât să împărtășească un viitor pașnic întemeiat pe valori comune. Conștientă de patrimoniul său spiritual și moral, Uniunea este întemeiată pe valorile indivizibile și universale ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității; aceasta se întemeiază pe principiile democrației și statului de drept. (...)”, <https://fra.europa.eu/ro/charterpedia/article/0-preambul>, vizitat la 8 septembrie 2019.

8 Art. 1, *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*.

9 Art. 2, *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*.

10 Art. 3, *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*.

11 Art. 4, *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*.

12 Art. 5, *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*.

13 *Constituția României*, republicată în 2003, Articolul 1, alineat (3): „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”

14 *Constituția României*, republicată în 2003, Articolul 30, alineat (6): „Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.”

Dat fiind impactul activității actorilor de pe piața audiovizuală asupra relațiilor sociale în general, asupra imaginii persoanelor, în special, menționăm printre normele juridice de referință și art. 10 alin. (3) lit. e)¹⁵ și art.17 alin. (1) lit. d) pct. 6¹⁶ din Legea audiovizualului nr. 504/2002, respectiv art. 6 lit. f)¹⁷ din Legea nr. 148/2000 privind publicitatea, potrivit cărora este interzisă publicitatea care aduce prejudicii onoarei și demnității persoanelor.

Deci autorii reglementărilor la nivel internațional, la nivelul Uniunii Europene și la nivel național au manifestat preocuparea de a da demnității umane statutul de valoare socială fundamentală care există în complementaritate cu un ansamblu de libertăți și drepturi fundamentale de care orice om poate dispune după bunul său plac, existând o singură limitare: nelezarea demnității umane. Dacă în ceea ce privește existența acestei limitări în raport cu ceilalți lucrurile sunt clare, se pune totuși întrebarea: există această limitare și în raport cu tine însuși? Pentru a răspunde la întrebare este necesar a înțelege care sunt factorii și agenții care pot leza demnitatea umană și dacă eul poate acționa negativ în raport cu demnitatea umană.

4. Factori și agenți care pot leza demnitatea umană

Demnitatea umană poate fi lezată deopotrivă de agenți care au calitatea de subiecte de drept public ori de subiecte de drept privat. Spre exemplu, cu privire la demnitatea fizică, un agent lezator poate fi statul român prin instituțiile publice care exercită prerogative aparținând statului. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului – Secția a treia, prin Hotărârea din 10 iulie 2012 pronunțată în Cauza Vartic împotriva României¹⁸ a dispus ca statul „să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din

15 „(3) În calitate de garant al interesului public în domeniul comunicării audiovizuale, Consiliul are obligația să asigure: (...) e) protejarea demnității umane, a dreptului la propria imagine și protejarea minorilor;”

16 „(1) Consiliul este autorizat: (...)d) să emită, în aplicarea dispozițiilor prezentei legi, decizii cu caracter de norme de reglementare în vederea realizării atribuțiilor sale prevăzute expres în prezenta lege și, cu precădere, cu privire la: (...) 6. apărarea demnității umane și a dreptului la propria imagine;”

17 „Se interzice publicitatea care: (...) f) aduce prejudicii imaginii, onoarei, demnității și vieții particulare a persoanelor;”

18 <https://legeaz.net/monitorul-oficial-38-2013/hotarare-cedo-in-cauza-vartic-impotriva>

Convenție” douăsprezece mii euro „plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral” și trei sute cincizeci euro „plus orice sumă ce poate fi datorată de reclamant cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată” deoarece Curtea a apreciat că statul român a încălcat articolul 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului¹⁹ în raport cu persoana reclamantă prin faptul că în penitenciarele în care executa o pedeapsă privativă de libertate „spațiul personal al reclamantului” părea „să fi fost constant sub 3 mp, ceea ce nu corespunde standardelor impuse de jurisprudența Curții”²⁰, iar „Lipsa acută a spațiului într-o celulă de penitenciar are o pondere mare ca factor de luat în considerare pentru a stabili dacă condițiile de detenție sunt «degradante» în sensul art. 3”²¹. Există numeroase hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului în care aceasta s-a pronunțat cu privire la încălcarea de către statul român a articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prin neasigurarea unor condiții în locurile de detenție conforme cu normele comunitare. Menționăm²²: cauza *Măciucă împotriva României*, nr. 25.763/03, 26 mai 2009; cauza *Ali împotriva României*, nr. 20.307/02, 9 noiembrie 2010; cauza *Goh împotriva României*, nr. 9.643/03, 21 iunie 2011 și cauza *Bădilă împotriva României*, nr. 31.725/04, 4 octombrie 2011.

În legătură cu demnitatea fizică au fost efectuate vizite în penitenciare din România de reprezentanți ai Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante. În unele constatări Comitetul „și-a exprimat îngrijorarea privind spațiul individual restrâns, întrucât numărul de persoane private de libertate era mai mult decât dublu față de capacitatea penitenciarului, privind faptul că nu erau destule paturi, lipsa unei separări adecvate între toaletele și spațiul de locuit în celule și a considerat condițiile ca fiind caracterizate de «lipsă de intimitate» și «un afront pentru demnitatea umană.»”²³

19 „ARTICOLUL 3: Interzicerea torturii Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

20 Condiții definite în cauza *Marian Stoicescu împotriva României*, nr. 12.934/02, pct. 13 și 24, 16 iulie 2009, respectiv în cauza *Orchowski împotriva Poloniei*, nr. 17.885/04, pct. 122, CEDO 2009- (extrase).

21 Pct. 46 din *Hotărârea din 10 iulie 2012* pronunțată în Cauza *Vartic împotriva României*, cu trimitere la cauza *Karalevičius împotriva Lituaniei*, nr. 53.254/99, 7 aprilie 2005.

22 Pct. 47 din *Hotărârea din 10 iulie 2012* pronunțată în Cauza *Vartic împotriva României*, cu trimitere la cauza *Karalevičius împotriva Lituaniei*, nr. 53.254/99, 7 aprilie 2005.

23 Vizitele din 1999 și 2006 la Penitenciarul Jilava, constatările fiind prezentate în Cauza *Eugen Gabriel Radu împotriva României* (nr. 3.036/04, pct. 14-17, 13 octombrie 2009), așa

Referitor la latura obiectivă a demnității umane agent care o poate leza poate fi un actor de pe piața audiovizuală, adică o persoană juridică de drept privat. Spre exemplu²⁴, Judecătoria Sectorului 1 București a pronunțat Hotărârea nr. 9314 din 28 noiembrie 2017 prin care a condamnat un realizator TV în solidar cu societatea angajatoare la plata de daune morale în favoarea unui scriitor, deoarece realizatorul TV „l-a jignit dur pe scriitor, într-o manieră care a depășit sfera pamfletului”²⁵, hotărârea fiind menținută de Tribunalul București²⁶.

Latura obiectivă a demnității umane poate fi lezată și de o persoană fizică. Spre exemplu²⁷, o persoană căreia i s-a aplicat o sancțiune contravențională de către un agent constatator, a postat pe Facebook afirmații jignitoare la adresa agentului constatator. Cel jignit a sesizat instanța de judecată solicitând ca instanța să îl oblige pe autorul postării la plata unei sume cu titlu de daune morale. Instanța a reținut că „pârâtul nu a formulat plângere împotriva procesului verbal de contravenție, ocazie cu care și-ar fi putut proba nevinovăția, ci a ales să-și exprime nemulțumirile în legătură cu sancționarea sa contravențională pe rețelele de socializare, ignorând faptul că libertatea de exprimare de care se bucură pârâtul nu este și nu trebuie să fie absolută, iar dreptul la libera opinie și exprimare, ca orice alt drept, trebuie exercitat în limitele sale firești, neputând prejudicia drepturile și interesele legitime ale altor persoane. Libera exprimare nu trebuie să conducă în nicio situație la încălcarea drepturilor celorlalte persoane la onoare, demnitate și propria imagine.”²⁸

---

cum se menționează în punctul 33 din Hotărârea din 10 iulie 2012 pronunțată în Cauza Vartic împotriva României.

24 *Afirmații ce aduc atingere demnității, onoarei și reputației unei persoane. Răspundere civilă delictuală*, http://www.euroavocatura.ro/jurisprudenta/4368/Afirmatii_ce_aduc_atingere_demnitatii_onoarei_si_reputatiei_unei_persoane__Raspundere_civila_delictuala vizitat la 8 septembrie 2019.

25 *Mircea Badea si Antena 3, condamnați să plătească daune morale de 25.000 de lei unui scriitor insultat*, <http://www.ziare.com/mircea-badea/antena/mircea-badea-si-antena-3-condamnati-sa-plateasca-daune-morale-de-25-000-de-lei-unui-scriitor-insultat-1503440> vizitat la 8 septembrie 2019.

26 http://portal.just.ro/3/SitePages/Dosar.aspx?id_dosar=29900000000687501&id_inst=3, vizitat la 8 septembrie 2019.

27 *Judecătoria Onești, Sentința civilă nr. 2229/2016, definitivă prin neapelare*, www.rolii.ro, <https://www.legal-land.ro/daune-morale-pentru-afirmatii-jignitoare-la-adresa-unui-jandarm/> vizitat la 8 septembrie 2019.

28 *Daune morale pentru afirmații jignitoare la adresa unui jandarm*, <https://www.legal-land.ro/daune-morale-pentru-afirmatii-jignitoare-la-adresa-unui-jandarm/> vizitat la 8 septembrie 2019.

În consecință, cererea a fost admisă și s-a stabilit de către instanță cuantumul daunelor.

În ceea ce privește factorii care pot leza demnitatea fizică și latura obiectivă a demnității morale, aceștia pot fi atât factori materiali, cât și spiritali. O analiză specială necesită lezarea laturii subiective a demnității.

5. Eul și demnitatea umană

Incontestabil eul poate fi agent de apărare ori de încălcare a demnității umane. În acest sens exemplele sunt multiple. Spre exemplu, referitor la demnitatea fizică, o persoană care consumă alcool în exces dobândind dependență și nefăcând tratament pentru a scăpa de dependență ajunge în primă fază să se rupă de colectivitatea din care făcea parte inițial, poate ajunge la pierderea locului de muncă, la condiții de trai mizere, la modificări comportamentale și, în final, la pierderea vieții ca urmare a bolilor contactate. Izolarea de colectivitate, ca urmare a faptului că membrii colectivității încep să evite persoana respectivă, valorează și lezarea demnității morale.

În ceea ce privește demnitatea morală, cineva care minte, ori cineva care are un comportament ce contravine bunelor moravuri își asumă lipsa respectului de sine care atrage pierderea respectului semenilor. Astfel eul devine autorul lezării laturii subiective și laturii obiective a demnității morale. Tot astfel o persoană care se supune în exces unor proceduri medicale de îmbunătățire a imaginii și obține efect invers este agent de lezare a demnității fizice cu consecințe directe asupra demnității morale, pentru că membrii colectivității vor aprecia persoana respectivă ca fiind lipsită de echilibru.

Deci, eul este centrul de greutate al ansamblului agenților care au potențial de a afecta demnitatea umană.

6. Libertatea religioasă și demnitatea umană

Cadrul legal aferent demnității este generos completat cu legislație în materia libertății religioase. Astfel, reafirmăm că „Legea fundamentală a României este un act normativ care constituie un cadru juridic definitiv

pentru un paradis democratic”²⁹, în articolul 26 al Constituției precizându-se că autoritățile publice „respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată”, fiind recunoscut oricărei persoane fizice dreptul „să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.” Cu privire la libertatea de conștiință³⁰, în Legea fundamentală a României se statuează că „Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngădite sub nicio formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale”, libertatea conștiinței fiind asigurată, dar impunându-se restricția ca libertatea de conștiință „să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.”

Legiuitorul constituant a apreciat ca fiind fundamentală pentru existența unei societăți democratice sănătoase în statul nostru consacrarea legală a dreptului de a exista pentru cultele religioase³¹, fiindu-le recunoscute acestora dreptul de a se organiza „potrivit statutelor proprii, în condițiile legii” și autonomia față de stat³² concomitent cu afirmarea sprijinului acordat de stat „inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfelinat”. O singură limitare este impusă de legiuitorul constituant: „În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă”³³. În ceea ce îi privește pe copiii minori, Legea fundamentală a României recunoaște părinților sau tutorilor „dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine”³⁴.

Norme juridice referitoare la libertatea de exprimare³⁵ se completează cu cele referitoare la libertatea de conștiință. Constituția reglementează imperativ că „Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin

---

29 Nicu Alina Livia, *Aspecte privind legalitatea și libertatea religioasă ca elemente ale scopului social într-o societate democratică/ Aspects concerning lawfulness and religious freedom seen as elements of the social purpose within a democratic society* în Jurnalul Libertății de conștiință 2014, Edition IARSIC, France, p-78.

30 Art. 29, Constituția României, republicată în 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003.

31 Art. 29, alin.3, Constituția României.

32 Art. 29, alin.5, Constituția României.

33 Art. 29, alin.4, Constituția României.

34 Art. 29, alin.6, Constituția României.

35 Art. 30, Constituția României.

imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile”³⁶, fiind interzisă cenzura de orice fel³⁷. Este stabilită o relație între demnitate și libertatea de exprimare prin definirea unei limite legale de exercitare a libertății de exprimare: „Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine”³⁸. De asemenea, ca limită a libertății de exprimare, sunt „interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri”.

Din punct de vedere organizatoric produce efecte Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor³⁹, potrivit căreia „Statul român respectă și garantează dreptul fundamental la libertate de gândire, de conștiință și religioasă al oricărei persoane de pe teritoriul României, potrivit Constituției și tratatelor internaționale la care România este parte”⁴⁰ și „Nimeni nu poate fi împiedicat sau constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrară convingerilor sale, și nici nu poate fi supus vreunei discriminări, urmărit sau pus într-o situație de inferioritate pentru credința, apartenența sau neapartenența sa la o grupare, asociație religioasă sau un cult ori pentru exercitarea, în condițiile prevăzute de lege, a libertății religioase”⁴¹. **În lege este definit și conținutul conceptului de libertate religioasă, precizându-se că aceasta cuprinde** „dreptul oricărei persoane de a avea sau de a adopta o religie”, dreptul „de a și-o manifesta în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin practicile și ritualurile specifice cultului, inclusiv prin educație religioasă” și „libertatea de a-și păstra sau schimba credința religioasă.”⁴²

Libertatea religioasă este absolut necesară pentru ca demnitatea să poată străluci pe deplin luminând suficient relațiile sociale.

36 Art. 30, alin.1, Constituția României.

37 Art. 30, alin.2, Constituția României.

38 Art. 30, alin.6, Constituția României.

39 Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 11/8.01.2007, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 201/21.03.2014 și rectificată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 387/26.05.20.

40 Art.1, alin.1, Legea nr. 489/2006, republicată.

41 Art.1, alin.2, Legea nr. 489/2006, republicată.

42 Art.2, alin.1, Legea nr. 489/2006, republicată.

7. Creștinismul și demnitatea umană

Biblia este sediul unei învățături care are două valori dominante: dragostea lui Dumnezeu față de om – creația divină – și existența unui mijloc de protejare a demnității acestei creații, mijloc ce constă în mântuirea prin credință. Dumnezeu nu a obligat și nu obligă pe nimeni să creadă în mântuirea prin jertfa Domnului Isus, dar a dat oricui posibilitatea de a se salva fără plată, prin simplul fapt al credinței. Deci, Dumnezeu îi respectă omului dreptul de a alege între a crede sau nu, dar își rezervă dreptul de a aplica regula că nimeni nu poate fi mântuit decât prin credință.

Demnitatea omului este afirmată încă de la începutul Bibliei prin aceea că Dumnezeu a conceput omul după modelul Său și i-a dat statutul de stăpânitor peste pământ și peste ființele care fuseseră create să populeze pământul. Astfel în Geneza este scris: „Dumnezeu a făcut pe om după chipul Său, l-a făcut după chipul lui Dumnezeu; parte bărbătească și parte femeiască i-a făcut.”⁴³, respectiv: „Dumnezeu i-a binecuvântat și Dumnezeu le-a zis: «Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul și supuneți-l și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului și peste orice viețuitoare care se mișcă pe pământ.»”⁴⁴

Când latura subiectivă a demnității umane a fost total ignorată de majoritatea oamenilor, Dumnezeu a continuat să lupte pentru conservarea demnității creației Sale prin Noe. În Geneza la Capitolul 6 este scris despre starea oamenilor și despre decizia lui Dumnezeu de a preveni cangrenarea creației sale. Astfel versetul 12 ne spune că „Dumnezeu S-a uitat spre pământ și iată că pământul era stricat, căci orice făptură își stricase calea pe pământ.”, iar din versetul 13 aflăm: „Atunci, Dumnezeu a zis lui Noe: «Sfârșitul oricărei făpturi este hotărât înaintea Mea, fiindcă au umplut pământul de silnicie, iată, am să-i nimicesc împreună cu pământul.»”. Dar lupta pentru păstrarea demnității creației implica salvarea creației, astfel că Dumnezeu a conceput pedeapsa prin potop simultan cu planul de salvare a unei mlădițe nepătate din creație. Este vorba despre Noe cel „neprihănit și fără pată între cei din vremea lui”, om care „umbla cu Dumnezeu”⁴⁵. Apoi Dumnezeu a implementat planul de salvare⁴⁶:

43 Biblia, Geneza, Capitolul 1, v.27. <https://my.ebiblia.ro/app/#verse/vdcc/Gen/1/27>

44 Biblia, Geneza, Capitolul 1, v.28. <https://my.ebiblia.ro/app/#verse/vdcc/Gen/1/28>

45 Biblia, Geneza, Capitolul 6, v.9. <https://my.ebiblia.ro/app/#verse/vdcc/Gen/6/9>

46 Biblia, Geneza, Capitolul 7, v.1-4. <https://my.ebiblia.ro/app/#read/vdcc/Gen/7/1>

„Domnul a zis lui Noe: «Intră în corabie, tu și toată casa ta, căci te-am văzut fără prihană înaintea Mea în neamul acesta de oameni. Ia cu tine câte șapte perechi din toate dobitoacele curate, câte o parte bărbătească și câte o parte femeiască; o pereche din dobitoacele care nu sunt curate, câte o parte bărbătească și câte o parte femeiască, și câte șapte perechi, de asemenea, din păsările cerului, câte o parte bărbătească și câte o parte femeiască, pentru ca să le ții vie sămânța pe toată fața pământului. Căci, după șapte zile, voi face să plouă pe pământ patruzeci de zile și patruzeci de nopți și voi șterge astfel de pe fața pământului toate făpturile pe care le-am făcut.»” A trecut potopul, viața a revenit la normal, iar Dumnezeu a făcut cu creația Sa un legământ pecetluit prin curcubeu. Legământul garanta că nu va mai exista un potop. Dar timpul a făcut să treacă în uitare potopul și oamenii au păcătuit din nou, fiind necesar un mijloc mai puternic pentru ca demnitatea omului să fie protejată chiar și de el însuși. Astfel a fost conceput planul mântuirii prin jertfa unică și atotputernică a Domnului Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu întrupat în om pentru a transpune în practică planul de salvare a demnității umane și a sufletului omenesc, suflet care este fărâma de dumnezeire cu care Dumnezeu și-a înzestrat creația.

Creștinismul este superb pentru că ne descoperă o dragoste care s-a dăruit fără să aștepte nimic în schimb, fără să ne sufoce, ci așteptând cu delicatețe și răbdare să recunoaștem că avem nevoie definitivă și ireversibilă de această dragoste, respectându-ne demnitatea morală și învățându-ne cum să ne respectăm demnitatea fizică și să respectăm demnitatea fizică și morală a celorlalți.

Bibliografie

- Biblia traducerea Cornilescu, <https://my.ebiblia.ro>
- Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.
- Constituția României republicată în 2003.
- *Declarația universală a drepturilor omului din 10 decembrie 1948*, Preambul, http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf, vizitat la 8 septembrie 2019.
- Dicționarul explicativ al limbii române, Elaborat sub egida Academiei Române – Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

- Loghin, Octavian, Tudorel Toader, *Drept penal român: partea specială*, Editura Casa de editură și presă «Șansa» S.R.L., București, 1994.
- Turianu, Corneliu, *Infracțiuni contra demnității persoanei*, Editura Științifică, București, 1974.

Surse online

- [http://www.encyclopedia-dacica.ro/?operatie=subiect&locatie=izvoare_traduse&fisier=Dio_Cassius_Cocceianus_Lucius_-_Romaie_istoria_\(68\)](http://www.encyclopedia-dacica.ro/?operatie=subiect&locatie=izvoare_traduse&fisier=Dio_Cassius_Cocceianus_Lucius_-_Romaie_istoria_(68))
- https://adevarul.ro/news/societate/august-1968-romania-refuza-participe-invazia-cehoslovaciei-1_50adab4f7c42d5a66398f3dd/index.html
- http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf
- https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Demnitatea_un%20element%20indispensabil%20al%20personalitatii%20umane.pdf
- <https://legeaz.net/monitorul-oficial-38-2013/hotarare-cedo-in-cauza-vartic-impotriva>